

був щойно створеним. Ці сучасні черепахи, навіть найбільші серед них, значно поступалися розмірами своїм легендарним предкам-велетам, однак сьогодні вони причастилися великого призначення своїх пращурів і сунули небом урочистою процесією.

Сповнене наснаги сонце легко просвічувало черепашині тіла, і їхні лапи світилися яскраво-рожевим, як і неокріплі м'які панцири маленьких черепашаток. Закостенілі панцири дорослих особин не пропускали світла й темніли фіолетовим та синім. Черепахи не порушували ладу у своїй процесії, не штовхалися, не метушилися, не галасували, сповнені усвідомлення важливої сьогоднішньої місії: пронести небом нагадування про першопочатки світу, про його з'яву з боротьби стихій: вогню й води, світлого й темного.

Дія друга. Кити

За черепахами випливали кити. Темно-сірі й важкі, вони випускали фонтани-струмені яскравих оранжевих хмар зі своїх дихал. Кити майже закрили небо масивними тілами, терлися бік об бік, і раптом у них почали з'являтися китенята: маленькі, ладненькі хмарки виринали, мов із дива. Кити оточили малят колом і попливли за виднокрай, охороняючи таємницю народження життя.

Дія третя. Хтонічні чудовиська

Ці були зовсім темні, майже чорні. Змії з багатьма головами, краби з велетенським клешнями, спрути з гігантським щупальцями, а потім – жахливі безформні потвори, страшні монстри, що їх лише раз на рік випускає бездонна безодня – безпросвітна темрява, безнадійна зневіра, безжальна згуба, куди з висоти своєї найвищої тріумфальної точки стрімголов покотилося сонце.

Цих чудовиськ злякалися всі. Навіть вітер не наважувався здмухнути їх із неба, навіть міські ліхтарі відмовлялися запалюватися на повну й ледь жевріли, заплющившись од жаху.

– Дива, – невпевнено бурмотіли монтери, перевіряючи електродроги й напругу, що подавалася на ліхтарі, й відзначаючи аномальне перевантаження в мережі.

– Час додому, чи що, – шепотіли перехожі, раптово відчувши незрозумілу тривогу, зіщулювалися й воліли не дивитися на небо.

Кульмінація. Драматична битва

У зовсім темному небі невидимі людському окові змагалися дві сили, сходилися в тісному бою, перепліталися тілами, розходилися і з розмаху вгачувалися одна в одну, сипали жаром і кригою, відкривали й закривали космічні портали, грозилися розпанахати небо й розкришити землю; так затято шукали балансу, що замалим не знищили світ.

А в цей час сонце, яке перед тим так переможно височіло на пікові звершень, виборсувалося з прірви поразок.

Розв'язка. Ранок. Вічний рух

Уранці настало полегшення. Сонце пішло по небу, вже не зупиняючись, вітер раз по раз дмухав, підганяючи звичайні хмарки. Спала до нормальної напруга в електромережі, розвіялася тривога. Багатьом усе забулося, тільки на сонці з'явилася ледь помітна ще одна темна пляма – немовби рубець на рані, знак пережитої битви, символ нерозривності перемоги й поразки, пам'ятка про відстрочене невідворотне.

ТЕПЛА ПОКРОВА

Покрову зазвичай зображають із тонкою білою габою – вона покриває землю снігом. Цього року Покрова прийшла з яскравою хусткою – аномально тепла осінь, зміна клімату...

Бджола переплутала Покрову з Теплим Олексієм, вилетіла з вулика енергійно й завзято, мала задум летіти по взяток, щоб мед носити, й носити, й носити. На вулиці так яскраво: жовто, жовтогаряче, червоно. Ой, скільки квіту вже відігрів Теплий Олексій! – зраділа бджола. Так барвисто, проте нектаром не пахне. Покрутилася бджола туди й сюди і відчула десь оддалік солодкий-пресолодкий запах, який нагадував їй щось дуже знайоме. Підлетіла до яблуні, наблизилася до гілки – ось воно, те, що так гарно пахне! Знайшла! І тут же здивувалася: далєбі, це не квітка! Ні, певно, що не квітка, це щось набагато більше і зовсім кругле. Припала бджола до яблука, поповзла по ньому, почувала, як у яблуці стугонить сік. Це здалося їй схожим на те, як у сотах злегка вібрує молодий мед, коли до вулика щомиті залітають із взятком бджоли.

Ледь не зімліла бджола від солодкого яблучного духу. Затим переповзла на гілку. Трохи заспокоїлася, придивилася – побачила маленькі-малесенькі тріщинки.

І враз збагнула, що хоч і здається це тепло безкілечним, за ним прийде студінь; своїми кістлявими безжальними пальцями вона роздиратиме, розтинатиме найменші тріщинки і спиватиме з них застигле, зачасне, перетворене цілолітньою невтомною працею на насичений густий життєвий сік сонячне світло. А замість нього напускатиме холод і розпач, від яких розриватимуться судини і розпукуватимуться серця. І буде цей холод тим лютішим, чим ласкавіше зараз це пізне, уже не доречне тепло.

Тоді стало бджолі так тужно, що вже хоч до вулика не вертайся, впади тут, під ноги цій яблуні із солодким яблуком, із дрібнюніми тріщинками в гілочках, заплющ очі й не рухайся, чекай повного мороку.

Але тепла Покрова ніжно підняла бджолу, дбайливо загорнула її у край своєї барвистої хустки й віднесла прямо до лотка.

Затим торкнулася китицями хустки яблуні, і яблука, яке так пахло бджолі, і землі, що родила для неї квіти, – і дивилися на всіх тепла Покрова так, мовби

хотіла запечатати всі найдрібніші шпарочки, закрити всі тріщинки в душах усіх божих створінь, щоб туди не проник ніякий холод.

ХЕЛЛОВІН: СУЧАСНА ВЕРСІЯ

Я стою в переповненому людьми магазині: тут широкий вибір аксесуарів до Хелловіну. Зайшла сюди, бо привабила яскрава паперова оранжева гірлянда у вітрині – банальний рекламний трюк, який знову безвідмовно спрацював.

Поклавши гірлянду до кошика, я продовжую роздивлятися стелажі. Відьомські капелюшки, маски монстрів, іграшкові кажани, павуки і пластикова павутина. А ось наклейки – швидке рішення для тих, кому бракує часу на вирізання традиційного хелловінського ліхтаря: відкрив упаковку, відліпив стікер від основи – і наклеїв косі очі й зубатий рот на гарбуз. Це так просто, що все можна зробити швидше, ніж я про це написала.

Розплатившись за гірлянду на касі й вийшовши з магазину, продовжую думати про наклейки. Кілька липучих шматочків плівки – вони такі характерні для сучасної епохи, коли цінується можливість зробити щось максимально швидко і з мінімальними затратами зусиль. Треба лише відкрити упаковку (звісно, на пакетуку

є спеціальна помітка, у якому місці він легко розривається), відклеїти око чи рот від основи і притулити до поверхні гарбуза – готово! Розслабся і відпочивай.

Але ж вирізання гарбуза – нехай і забавка, усе-таки праця. Вона потребує часу, зосередження, розвитку певних навиків. Це вирізування дозволяє взаємодіяти з простором і фізичними об'єктами насправжнє: проникати (після певних труднощів) усередину тримірних об'єктів, долати опір твердої шкірки, дізнаватися, що означає «вглиб», пізнавати незворотність певних перетворень.

Із наліпками ж лише ковзаєш по поверхні, гарбуз залишається цілим, і ти таким самим – духовно недоторканим: усе зроблене, як годиться, швидко досягнута бажана зовнішня подоба, ти не трудився, не втомився, не засмутився й сильно не зрадив, не розмірковував і не думав... Хелловінські наліпки на гарбузик – яскраве втілення поширеного сучасного поверхового ставлення до світу.

ДЕНЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Позначення дати 19 грудня як свята Святого Миколая мало би бути тавтологічним, однак видається, що це не так, бо лише крихти сакрального залишилися в цьому дні. У ніч на 19 грудня годиться класти дітям під подушки подарунки, подбати про які варто заздалегідь, щоб не трапилося часом, що замовляєте вподобаний товар в інтернет-магазині, а вам відповідають, що все вже розпродано. Аякже, не одному Святому Миколаєві потрібні гостинці – у спину йому дихають Дід Мороз і Санта Клаус, у яких і поміж собою шалена конкуренція. Комерція впевнено витісняє святе зі свята. Артисти, які ходять до дітей на музичні ранки в дитячі садочки, не дуже переймаються, кого саме зображають: атрибути образу всіх трьох чудо-дарувальників однакові: дід з бородою й торбою подарунків.

Діти чекають на подарунки: їм кортить дізнатися, що вони отримають. Цікаво не лише дітлахам – вихователки неодмінно розпитають, хто що знайшов під подушкою, і в такий спосіб довідаються між іншим і дещо про батьківські статки.

Тягар сучасної комерціалізації так приземлює свято, що, виконавши всі потрібні дії від замовлення й оплати подарункового товару до його розміщення біля сонної дитини, не відчуваєш окрилення. Маляти

є що відповісти розпитливій виховательці, і ти можеш перекинутися з колегами слівцем із приводу свята... Далєбі, чому мають бути якісь особливі очікування? 19 грудня – звичайний день, повний мирських клопотів і рутинних труднощів.

Ти звично терпиш термосіння і штовхання в громадському транспорті, завчено прямуєш у повсякдення своєї роботи, як завше бачиш, а радше усім еством відчуваєш сірість цього грудневого дня: укрите важкими зимовими хмарами небо, викиди численних машин, що загатили дороги, утомлені, знервовані чи й зневірені обличчя, передчуття нових проблем...

І раптом у цю густу матеріальність буття всотується щось небачене: білосніжні манюсінські крупинки тягнуться так близько одна до одної, що утворюють ніби тонесенькі нитки. Вони снуються від неба до землі, ледь помітно вібрують і кардинально змінюють структуру простору довкола. Несподівано згадується про те, що насправді означає свято: милосердя, доброзичливість, надію...

Навіть найпаскудніші вибрики комерціалізації та найхитріші виверти сучасних технологій не спромоглися завадити Святому Миколаєві принести у свій день на землю свято.